

ἐξηρητημένος, καὶ ἀνεσύρθησαν ἐντὸς αὐτοῦ οἱ συνωμόται ἀνὰ εἷς, τελευταῖος δ' ἀπάντων ὁ Ἰωάννης. Καὶ ἀνελθόντες οὕτω χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς νὰ ἐννοηθῶσιν ὤρμησαν ἤδη πάντες πρὸς τὸν βασιλικὸν θάλαμον. Μὴ εὐρόντες δὲ τὸν βασιλέα ἐντὸς τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐπάγωσαν ἐκ τοῦ φόβου καὶ ἠτοιμάζοντο νὰ κατακρημνίσωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅτε εὐνουχίσκος τις τῆς γυναικωνίτιδος, προηγούμενος αὐτῶν, τοῖς ὑπέδειξε καθευδόντα κατὰ γῆς τὸν βασιλέα, ὃν περικυκλώσαντες ἤδη ἤρχισαν νὰ λακτίζωσιν. Ἐξυπνήσαντα δὲ καὶ ἐπ' ἀγκῶνος στηρίζοντα τὴν κεφαλὴν ὁ Λέων, ὁ ἐπικαλούμενος Βαλάντης, πρῶτος ἐπλήγωσεν αὐτὸν διὰ τοῦ ξίφους, μεθ' ὃ προσεῖλκυσαν αὐτὸν ὄλον αἱματόφυρτον ἐνώπιον τοῦ Ἰωάννου, ὅστις πολλὰς εἶπε κατ' αὐτοῦ ὕβρεις καὶ ἀπειλάς, καὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ ἀνηλεῶς ἔτιλεν, ἐνῶ οἱ συνωμόται ἔθραυσαν τὰς σιαγόνας του, μεταχειριζόμενοι πρὸς τοῦτο τὰς λαβὰς τῶν ξιφῶν. Ὁ δὲ τοσαῦτα πάσχων οὐδὲν ἄλλο ἔλεγεν ἐνόσω ἠδύνατο νὰ ἀρθρώσῃ λέξεις, εἰμὴ «Θεοτόκε βοήθει»· μέχρις οὗ, ἀφοῦ πλείστας ἄλλας ἔλαβε πληγὰς, μίαν παρὰ τοῦ Ἰωάννου καὶ τὰς ἄλλας παρὰ τῶν λοιπῶν, εἰς τούτων ὀνόματι Θεόδωρος κατετρώπησε τὰ στέρνα αὐτοῦ διὰ τραύματος καίριου.

Πρὸς τὸν Νικηφόρον Φωκᾶν τὸν οὕτως οἰκτρῶς καταλύσαντα τὸν βίον ὀφείλει τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος μέχρι τῆς σήμερον εὐγνωμοσύνην ἐξαιρετον καθὼ ἀνακτῆσαντα ἀπὸ τῶν μωαμεθανῶν τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον καὶ τὴν μεσημβρινοδυτικὴν μικρὰν Ἀσίαν, καὶ ἀνασώσαντα τὸν αὐτόθι ἑλληνισμὸν διὰ τῆς τοῦ χριστιανισμοῦ ἀναζωπυρήσεως. Ἄλλ' ἐν γένει ἡ ἱστορία ὀφείλει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἀρίστων βασιλέων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ. Τὴν σήμερον κρίνοντας τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ διαγωγὴν ὡς πρὸς τε τὸν αὐτοκράτορα τῆς Δύσεως καὶ τὸν ἀρχιερέα τῆς Ρώμης δυνάμεθα ἴσως νὰ εἴπωμεν ὅτι ἔφερεν εἰς μέσον ἀκαίρους πρὸς αὐτοὺς ἀξιώσεις καὶ ὅτι ἡ σύνεσις ἀπῆτει νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἐπελθοῦσαν μεγάλην τῶν πραγμάτων μεταβολὴν, ἀποδεχόμενος μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλείας καὶ ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐν τῇ Δύσει ἐκκλησίαν καὶ βασιλείαν, ἀρκούμενος δὲ εἰς τὴν ἄμυναν καὶ παγίωσιν τοῦ ἀνατολικοῦ χριστιανισμοῦ. Ἄλλ' ἡ πατροπαράδοτος πολιτικὴ ἐπενεργεῖ πολλάκις καὶ εἰς τὰ ἐξοχώτερα τῶν πνευμάτων, καὶ μάλιστα εἰς καιροὺς καθ' οὓς ἡ τῶν πνευμάτων κινήσις εἶναι ὀπωσῶν νωθρὰ καὶ ἥμιστα νεωτεριστικὴ, ὅπως τότε συνέβαιεν. Ἐὰν ὅμως ὁ Νικηφόρος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων πρὸς τὴν Δύσιν ἀξιώσεων, ἠγωνίσθη γενναίως καὶ ὡς οὐδεὶς ἴσως ἄλλος τῶν προκατόχων ἢ τῶν διαδόχων ἐπιτυχῶς κατὰ τοῦ μωαμεθανισμοῦ· τὸ δὲ οὐδὲν ἦτον σπουδαιότερον, καθωδηγήθη περὶ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν ὑπὸ ἀρχῶν ἐλευθερίων, αἵτινες μαρτυροῦσιν ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς μεταρρυθμίσεως δὲν εἶχεν εἰσεῖτι ἀποβάλει ἐν Κωνσταντινουπόλει ἅπαντας αὐτοῦ τοὺς ὀπαδοὺς καὶ τοὺς μάρτυρας. Ὁ Λέων ἔ Διάκονος, ὅστις ἐν τῇ πρώτῃ νεότητι εἶδεν ἐκ τοῦ συνέγγυς τὴν βασιλείαν ταύτην, ἀφοῦ περιέγραψε τὸ τραγικὸν αὐτῆς τέλος, συγκεφαλαιῶν τὴν περὶ τοῦ ἀνδρὸς κρίσιν, ἀποθαυμάζει τὴν περὶ τὰ πολέμια ἐμπειρίαν καὶ δραστηριότητα αὐτοῦ, καὶ τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ μεγαλοφυΐαν, καὶ τὴν τοῦ σώματος ρώμην καὶ σωφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν· ἐπιφέρει δὲ ὅτι τοῦτο μόνον προσῆπιον οἱ πολλοὶ εἰς τὸν ἄνδρα τὸ ἐλάττωμα, ὅτι ἤθελεν ἄμεμπτον τὴν τῆς ἀρετῆς ἐν παντὶ συντήρησιν καὶ ἀπαραχάρακτον τὴν τοῦ δικαίου ἀκρίβειαν, ἀπαραίτητος ὢν εἰς τὴν τούτων ἐκδίκησιν καὶ ἀδυσώπητος πρὸς τοὺς ὀλισθαίνοντας. Ἐλάττωμα τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ ἐν μέρει τὴν πτώσιν τοῦ Νικηφόρου.

